

Obojživelníci (Amphibia) lokality Na Skřivánku v k.ú. Jiřín v okrese Jihlava

Petra Hulvová

2024

Obojživelníci (Amphibia) lokality Na Skřivánku v k.ú. Jiřín v okrese Jihlava

Mgr. Petra Hulvová

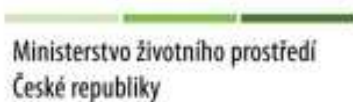
2024

Obsah

1) Úvod	3
2) Metodika	3
3) Charakteristika a poloha lokality	4
4) Výsledky	9
5) Literatura	10
6) Fotodokumentace	11

Řešitel: Mgr. Petra Hulvová, Úhořilka 1, 582 53 Štoky, tel.: 777 974 848, IČO: 03960862

Průzkum byl realizován v rámci projektu Pobočky České společnosti ornitologické na Vysočině (projekt č. 132427), který byl v roce 2024 finančně podpořen programem Ochrana biodiverzity, což je národní program Českého svazu ochránců přírody financovaný Ministerstvem životního prostředí ČR a spolufinancován Nadačním fondem Veolia. Děkujeme.

O lokalitu Na Skřivánku pečuje Pozemkový spolek Gallinago při Pobočce České společnosti ornitologické na Vysočině. Lokalita byla vykoupena Českým svazem ochránců přírody v rámci sbírky Místo pro přírodu.

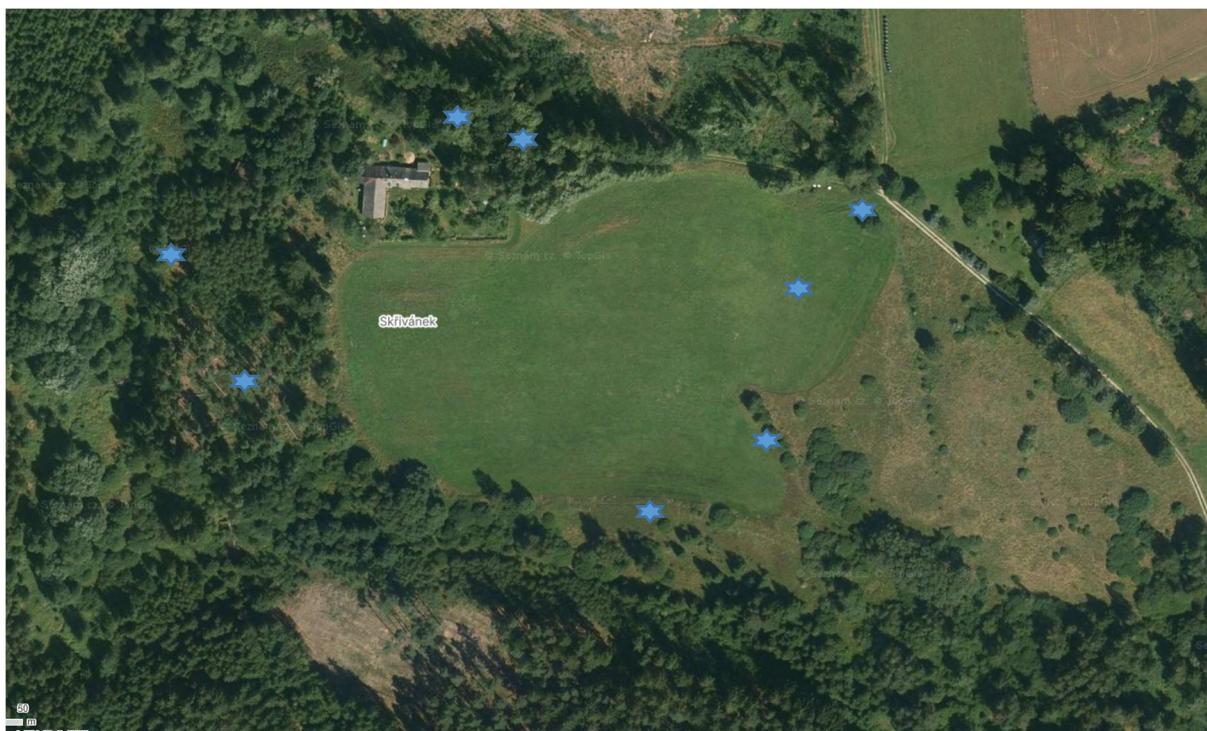
1) Úvod

Lokalita Na Skřivánku leží v centrální části Kraje Vysočina západně od města Jihlavy. Průzkum obojživelníků probíhal za účelem zjištění jejich výskytu na lokalitě a získání podkladů pro péči o zdejší biotopy a případné obnovní zásahy.

2) Metodika

Průzkum obojživelníků lokality byl proveden v roce 2024. Během jarního a letního období byla lokalita 4x navštívena, při každé návštěvě byla kontrolována vodní plocha, potok i okolní rozptýlené mokřady. Pomocí odchytné sítě byly mokřady, rybníček i potok intenzivně proloveny. Na lokalitě proběhl i noční akustický monitoring žab, dále zde bylo rozmístěno během tří různých nocí několik zvukových detektorů, které byly instalovány primárně pro zaznamenávání echolokace netopýrů, ale které zaznamenávaly i hlasy žab.

Obr. 1: Modré hvězdy naznačují umístění zvukových nahrávacích zařízení.

3) Charakteristika a poloha lokality

Název: Na Skřivánku

Kraj: Kraj Vysočina

Okres: Jihlava

Obec: Vyskytná nad Jihlavou

Katastrální území: Jiřín

Lokalizace: cca 1,5 km SZ od Jiřína

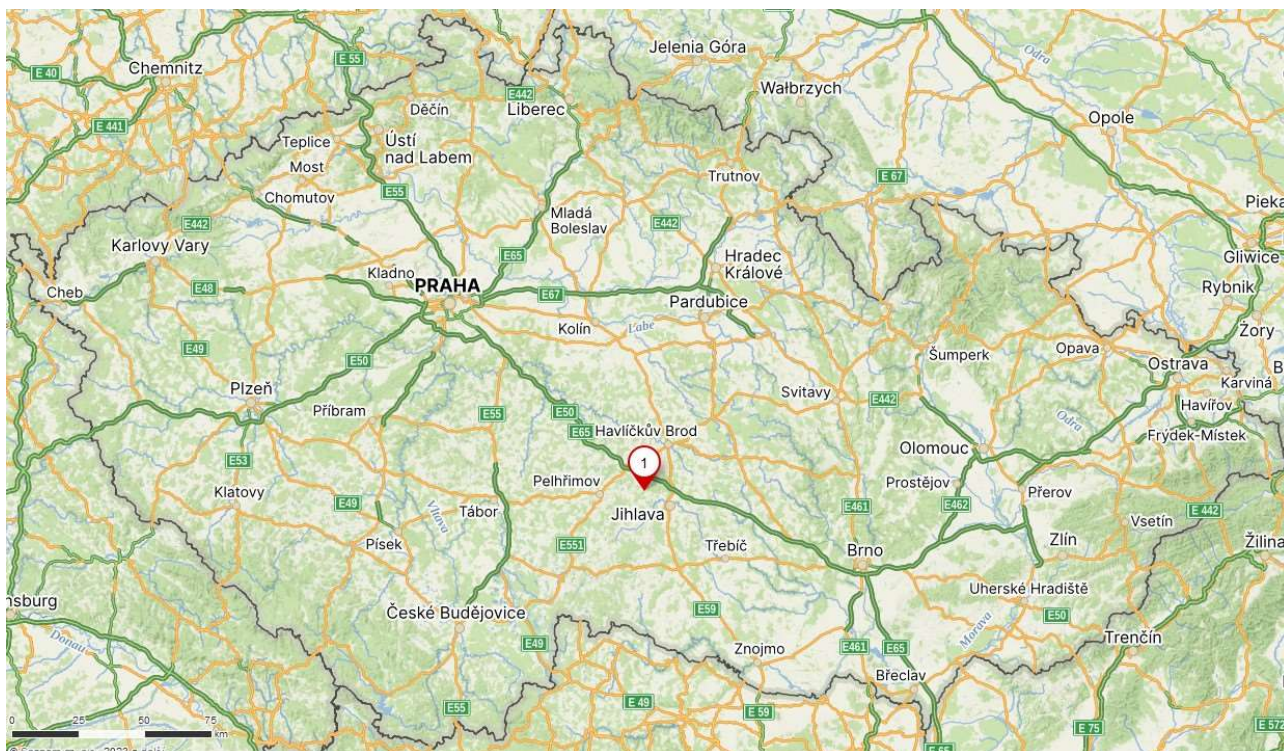
Výměra: 11 ha

Nadmořská výška: 596 – 613 m n. m.

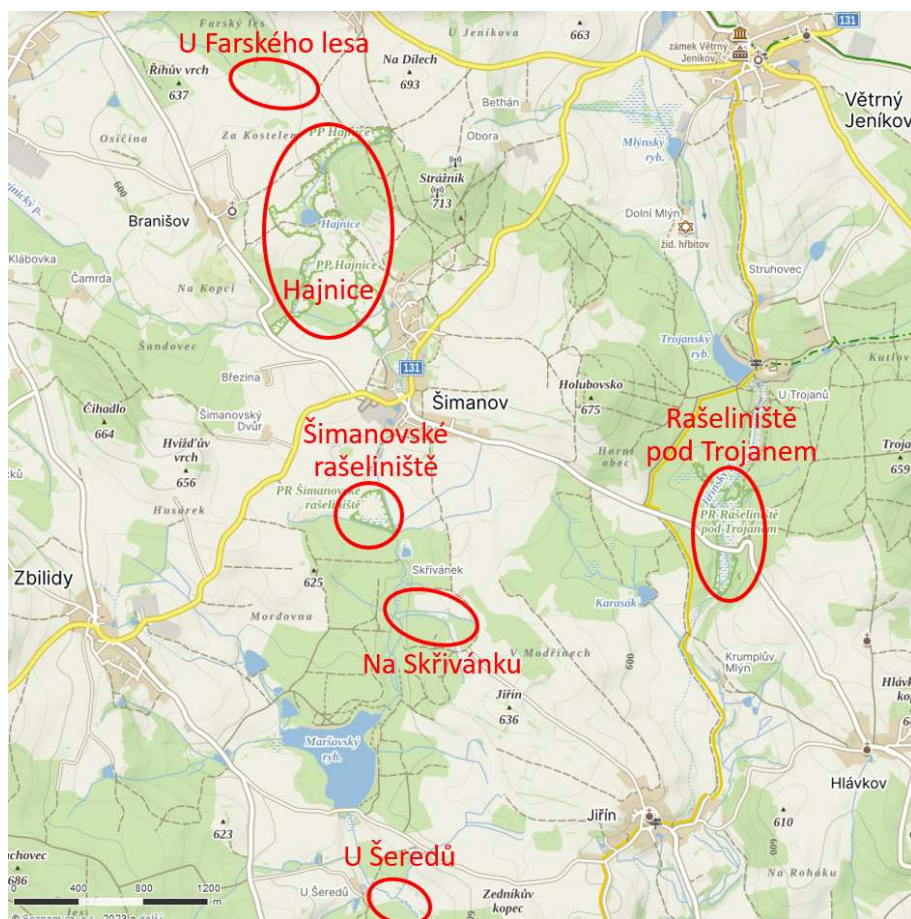
Mapovací kvadrát: 6558d

Kategorie ochrany: Pouze části jako významné krajinné prvky (VKP) ze zákona (vodní tok, niva, les), v rámci územního systému ekologické stability (ÚSES) lokalitou prochází v jihovýchodní části regionální biokoridor (RBK), na jihozápadě zasahuje svým okrajem lokální biocentrum (LBC) a západním okrajem prochází lokální biokoridor (LBK), v územním plánu jsou některé části vymezeny jako plochy přírodní nebo smíšené přírodní.

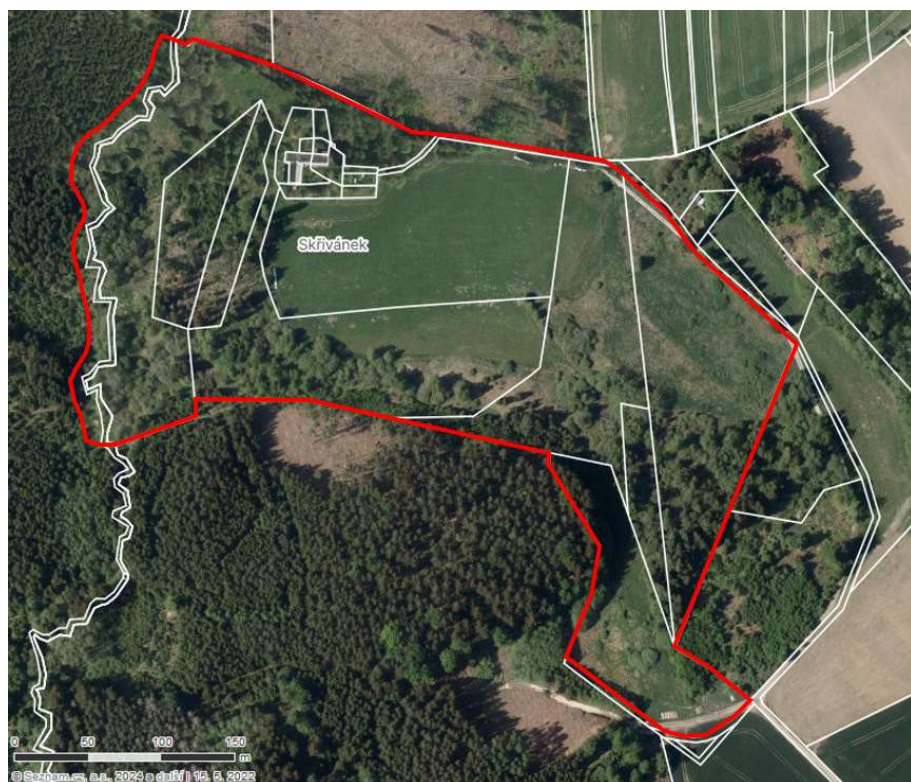
Obr. 2: Orientační poloha lokality v rámci ČR (www.mapy.cz).

Obr. 3: Poloha lokality a znázornění významných rašelištních lokalit v okolí (www.mapy.cz).

Obr. 4: Vymezení lokality na leteckém snímku (www.mapy.cz).

Klima:	Klimatická oblast mírně teplá, podoblast MT3 (QUITT 1971)	
Geomorfologie:	Soustava:	II – Česko-moravská soustava
	Podsoustava:	IIC – Českomoravská vrchovina
	Celek:	IIC-1 – Křemešnická vrchovina
	Podcelek:	IIC-1D – Humpolecká vrchovina
	Okrsek	IIC-1D-5 – Vyskytenská pahorkatina
	(DEMEK et MACKOVIČIN 2006)	
Geologie:	nivní sediment, kamenitý až hlinito-kamenitý sediment, migmatit, granit (ČGS 2015)	
Pedologie:	glej fluvický, glej histický, pseudoglej, kambizem oglejená dystrická (ČGS 2012)	
Biogeografie:	Biogeografická oblast: Kontinentální Biogeografická podprovincie: 1 – Hercynská Bioregion: 1.46 – Pelhřimovský Biochory: 5Do – Podmáčené sníženiny na kyselých horninách 5. v.s. 5PS – Pahorkatiny na kyselých metamorfitech 5. v.s. (CULEK et al. 2005, 2013)	
Fytogeografie:	Fytogeografická oblast: M – Mesofytikum Fytogeografický obvod: M1 – České mesofytikum Fytogeografický okres: 67 – Českomoravská vrchovina (BÚ ČSAV 1987)	

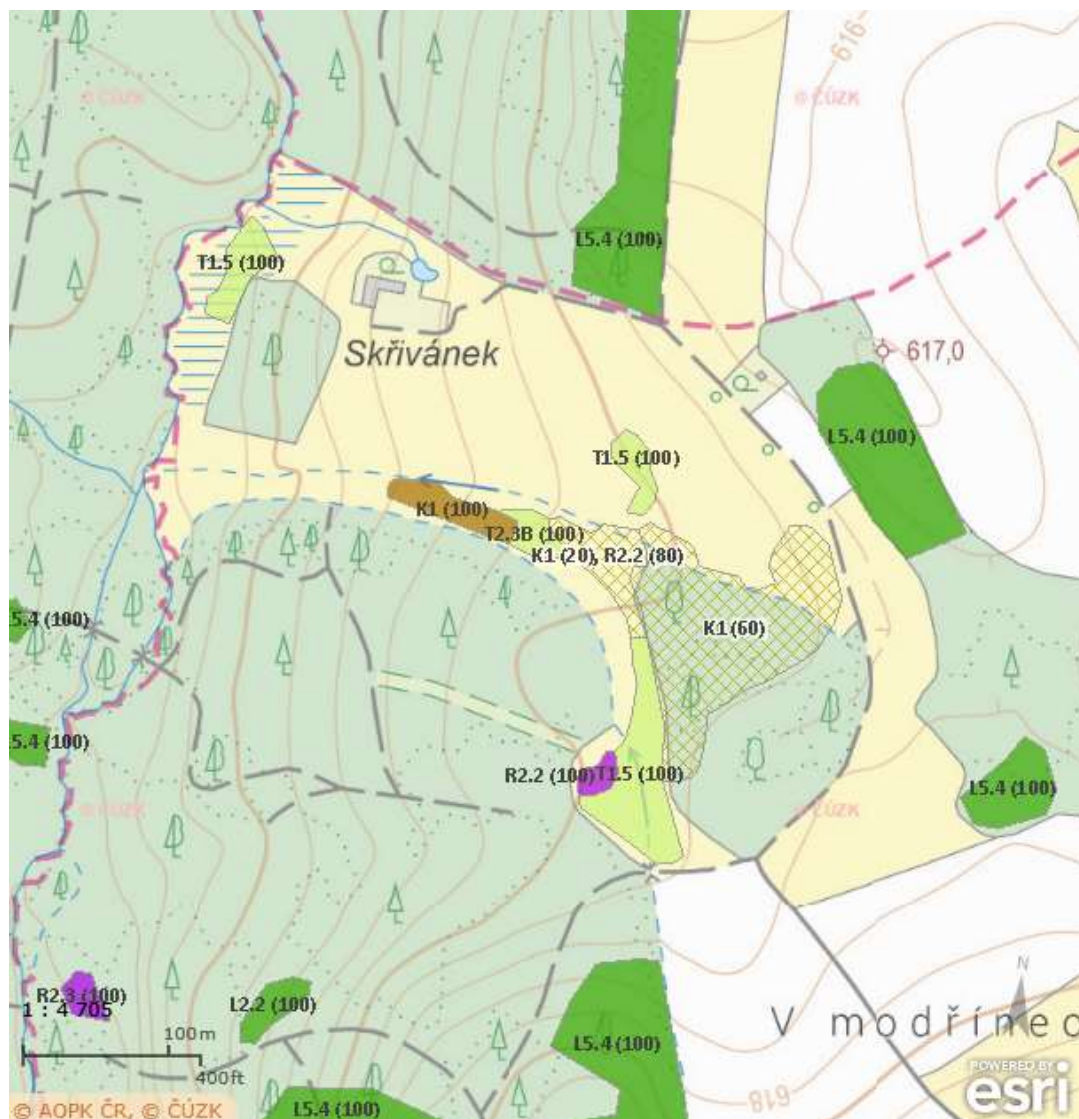
Potenciální přirozená vegetace: Biková bučina (*Luzulo-Fagetum*) (NEUHÄUSLOVÁ et al. 1997)

Přírodní lesní oblast: 16 – Českomoravská vrchovina (Vyhláška MZe č. 83/1996 Sb.)

Ekosystémová a biotopová charakteristika: Z vegetačního pohledu se jedná o značně degradovaný komplex luční až mokřadní vegetace v různě pokročilém stádiu sukcese. Přírodní společenstva na lokalitě reprezentují vlhké až střídavě vlhké louky a lada, které jsou až na plošně nevelké okraje koseného kulturního porostu dlouhodobě bez péče. V minulosti se pravděpodobně jednalo o mozaiku podhorských a horských smilkových trávníků svazu *Violion caninae*, vlhké pcháčkové louky sv. *Calthion palustris* a mírně kyselá rašeliniště a rašelinné louky sv. *Caricion canescenti-nigrae*. Aktuálně se na lokalitě nacházejí jen v různé míře degradované porosty sv. *Violion caninae* a sv. *Calthion palustris* z větší části zarostlé mokřadními vrbinami sv. *Salicion cinereae* a náletem dřevin. Také zdejší lesní porosty mají víceméně kulturní charakter, jsou z části odtěžené a tvoří je porosty různých druhů dřevin (EKRTOVÁ 2024). V rámci Mapování biotopů ČR (HÄRTEL et al. 2009) a jeho aktualizací zde byly vymapovány některé ohrožené přírodních biotopy (viz obr. 5), přičemž aktuální hodnocení v roce 2024 již nepotvrdilo přítomnost biotopu Nevápnitá mechová slatiniště (R2.2), neboť tyto plochy již značně podlehly degradaci (viz obr. 6, EKRTOVÁ 2024).

Obr. 5: Přírodní biotopy na lokalitě a v jejím okolí vymapované v letech 2007–2023 (webgis.nature.cz).
V závorce je uvedena kategorie ohrožení podle Červeného seznamu biotopů ČR (CHYTRÝ 2020).

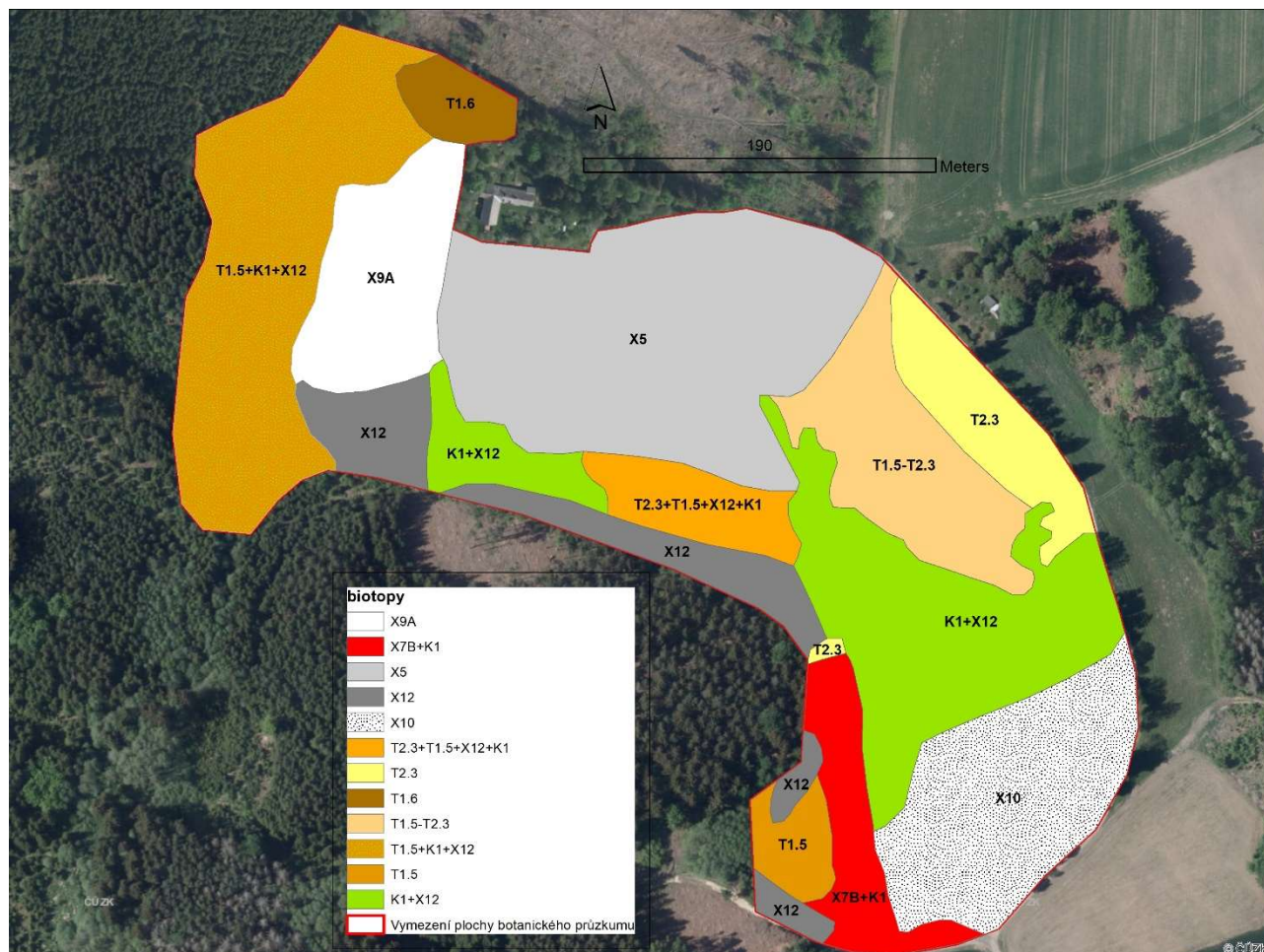
- R2.2 – Nevápnitá mechová slatiniště [VU]
- R2.3 – Přečodová rašeliniště [EN] (okolí lokality)
- K1 – Mokřadní vrby [VU]
- T1.5 – Vlhké pcháčové louky [NT]
- T2.3B – Podhorské a horské smilkové trávníky bez výskytu jalovce obecného (*Juniperus communis*) [NT]
- L2.2 – Údolní jasanovo-olšové luhy [NT] (okolí lokality)
- L5.4 – Acidofilní bučiny [LC] (okolí lokality)

Obr. 6: Biotopy na lokalitě vymapované v roce 2024 (EKRTOVÁ 2024).

V závorce je uvedena kategorie ohrožení podle Červeného seznamu biotopů ČR (CHYTRÝ 2020).

- K1 – Mokřadní vrbiny [VU]
- T1.5 – Vlhké pcháčové louky [NT]
- T1.6 – Vlhká tužebníková lada [NT]
- T2.3 – Podhorské a horské smilkové trávníky [NT]
- X5 – Intenzivně obhospodařované louky
- X7B – Ruderální bylinná vegetace mimo sídla, ostatní porosty
- X9A – Lesní kultury s nepůvodními jehličnatými dřevinami
- X10 – Lesní paseky a holiny
- X12 – Nálety pionýrských dřevin

Obr. 7: Vývoj lokality je patrný při porovnání s historickým leteckým snímkem (1953 a 2022, kontaminace.cenia.cz). Zřejmá je radikální změna biotopů. Pravidelně obhospodařované bezlesí s jasně ohraničenými lesními porosty, které zdejší louky obklopovaly, je dnes na podmáčených plochách zarostlé náletovými dřevinami. Bez dřevin zůstaly převážně travní porosty, které byly dříve z velké části pravděpodobně i zorněné.

4) Výsledky

Seznam zjištěných druhů

Druhy obojživelníků zaznamenané na lokalitě v roce 2024 kombinací všech metod a charakter jejich výskytu je uveden v následující tabulce.

Tab. 1: Přehled zjištěných druhů obojživelníků lokality Na Skřivánku v roce 2024.

ZCHD = Kategorie zvláště chráněných druhů (zákon č. 114/1992 Sb., vyhláška č. 395/1992 Sb., v platném znění): **§§§** – kriticky ohrožený, **§§** – silně ohrožený, **§** – ohrožený.

ČS = Kategorie ohrožení podle červeného seznamu obratlovců ČR (CHOBOT et NĚMEC 2017): **CR** – kriticky ohrožený, **EN** – ohrožený, **VU** – zranitelný, **NT** – téměř ohrožený.

Taxon	ZCHD	ČS	Charakter výskytu
Čolek obecný <i>Lissotriton vulgaris</i>	§§	VU	Rozmnožuje se v rybníčku – při kontrole v září bylo odchyceno větší množství larev.
Rosnička zelená <i>Hyla arborea</i>	§§	NT	Opakovaně zaznamenán hlas v nočních hodinách na nahrávací zařízení (ozývá se menší množství samců – do 10 jedinců).
Skokan krátkonohý <i>Pelophylax lessonae</i>	§§	VU	V rybníčku bylo zaznamenáno větší množství jedinců – okolo 100 dospělců. Bylo zde potvrzeno rozmnožování.
Skokan hnědý <i>Rana temporaria</i>		VU	Pravidelně se vyskytuje v potoce a v mokřinách v okolí.
Ropucha obecná <i>Bufo bufo</i>	§	VU	1 mladý ex. byl zaznamenán 25. 7. 2024 (V. Kodet) a několik ex. spadlo do zemních pastí při odchytu bezobratlých (K. Tajovský)

Tab. 2: Jednotlivé záznamy ze všech monitorovacích akcí. Data byla zároveň zadána do Nálezové databáze ochrany přírody spravované Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR.

Taxon		Autor	Datum	X	Y	Poznámka
<i>Rana temporaria</i>	skokan hnědý	Hulvová Petra	20240903	-678623.77	-1123515.48	
<i>Hyla arborea</i>	rosnička zelená	Hulvová Petra	20240903	-678489.16	-1123324.68	
<i>Lissotriton vulgaris</i>	čolek obecný	Hulvová Petra	20240903	-678489.16	-1123324.68	
<i>Pelophylax lessonae</i>	skokan krátkonohý	Hulvová Petra	20240903	-678489.16	-1123324.68	Možná víc.
<i>Pelophylax lessonae</i>	skokan krátkonohý	Kodet Vojtěch	20240409	-678358.64	-1123536.07	
<i>Pelophylax esculentus complex</i>	skokan zelený	Hulvová Petra	20240721	-678512.58	-1123348.86	Převažují znaky skokana krátkonohého, 100 = odhad počtu dospělců.
<i>Bufo bufo</i>	ropucha obecná	Kodet Vojtěch	20240725	N49.4437503	E15.4538269	
<i>Hyla arborea</i>	rosnička zelená	Hulvová Petra	20240529	-678544.82	-1123329.34	Nahrán hlas na záznamník (AudioMoth).
<i>Pelophylax lessonae</i>	skokan krátkonohý	Hulvová Petra	20240529	-678502.2	-1123375.5	Převažují znaky skokana krátkonohého (bílé měchýře, kratší nohy) patní hrbol ale ne zcela souměrný.
<i>Pelophylax lessonae</i>	skokan krátkonohý	Hulvová Petra	20240526	-678636.84	-1123491.74	
<i>Rana temporaria</i>	skokan hnědý	Hulvová Petra	20240526	-678636.69	-1123491.21	

Návrh managementu a doporučení následného monitoringu obojživelníků

Pro většinu druhů obojživelníků bude přínosné, aby na lokalitě vznikly nové mělké tůně a byly podpořeny otevřené mokřady. Současné zarostlé mokřady hustými dřevinami doporučujeme alespoň z části proslunit. I rybníček, který hostí populaci skokanů krátkonohých a čolků obecných by mohl být z větší části osluněn. Pro obojživelníky je vhodné vytvářet zimoviště např. dle obrázku níže. Toto opatření slouží i pro plazy. Pro všechny sledované druhy je vhodné na lokalitě podpořit hmyz vhodným managementem kosení a podporou kvetoucích bylin.

Je důležité nově zjištěné druhy a vhodné i opakované záznamy zadávat do Nálezové databáze ochrany přírody průběžně během každé návštěvy, přičemž podrobný monitoring je žádoucí realizovat po pěti letech, případně v souvislosti se zavedením nových managementových opatření.

Obr. 7: Ukázka zimoviště pro obojživelníky, které je vhodné i pro plazy, a to jako zimoviště i líhniště.

5) Literatura

- BÚ ČSAV, 1987: Regionálně fytogeografické členění ČSR. Mapa 1 : 600 000. – *Academia, Praha*.
- CULEK M. [ed], 2005: Biogeografické členění České republiky, II. díl. – *AOPK ČR, Praha: 1–590*.
- CULEK M., GRULICH V., LAŠTŮVKA Z. et DIVÍŠEK J., 2013: Biogeografické regiony České republiky. – *Masarykova univerzita, Brno: 1–447*.
- ČGS, 2012: Půdní mapa České republiky 1 : 50 000. – *Česká geologická služba, Praha*.
- ČGS, 2015: Geologická mapa České republiky 1 : 50 000. – *Česká geologická služba, Praha*.
- DEMEK J. et MACKOVIČIN P. [ed], 2006: Zeměpisný lexikon ČR. – 2. vyd., *AOPK ČR, Brno: 1–580*.
- EKRTOVÁ E., 2024: Cévnaté rostliny a vegetace lokality Na Skřivánku v k.ú. Jiřín v okrese Jihlava. – Ms., depon. in: *Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině, Jihlava*, online: www.prirodavysociny.cz/pdf/NaSkrivanku-CevnateRostliny2024.pdf.
- HÄRTEL H., LONČÁKOVÁ J. et HOŠEK M. [ed], 2009: Mapování biotopů v České republice: Východiska, výsledky, perspektivy. – 1. vyd., *Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha: 1–196*.
- CHOBOT K. et NĚMEC M. [ed], 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Obratlovci. – *Příroda, Praha, 34: 1–182*.
- CHYTRÝ M., 2020: Červený seznam biotopů České republiky. – *Příroda, Praha, 41: 1–172*.
- NEUHÄUSLOVÁ Z., MORAVEC J., CHYTRÝ M., SÁDLO J., RYBNÍČEK K., KOLBEK J. et JIRÁSEK J., 1997: Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky 1 : 500 000. – *Botanický ústav AV ČR, Průhonice*.
- QUITT E., 1971: Klimatické oblasti Československa. – *Geografický ústav ČSAV, Brno: 1–73*.
- Vyhláška MZe č. 83/1996 Sb., o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů.
- Vyhláška MŽP č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

6) Fotodokumentace

Charakter biotopu: louky zarůstající náletovými dřevinami v centrální části lokality, foto P. Hulvová.

Charakter biotopu: niva Maršovského potoka, foto V. Kodet.

Rybníček zarostlý okřehkem, ve kterém se rozmnožují čolek obecný *Lissotriton vulgaris* §§, VU a skokan krátkonohý *Pelophylax lessonae* §§, VU, foto P. Hulvová.

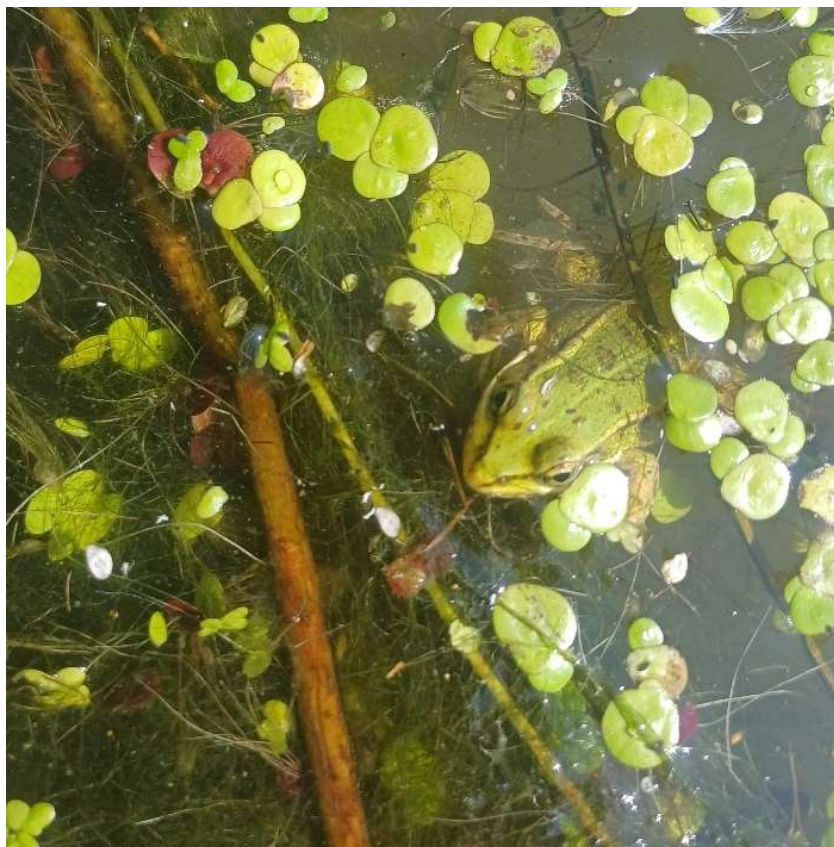
Mokřina po vyvrácení stromu představuje vhodný biotop pro obojživelníky, foto P. Hulvová.

Larvy čolka obecného *Lissotriton vulgaris* §§, VU, foto P. Hulvová.

Skokan krátkonohý *Pelophylax lessonae* §§, VU v rybníčku, foto P. Hulvová.

Dospělý skokan krátkonohý *Pelophylax lessonae* §§, VU s ukázkou patního hrbolu, foto P. Hulvová.

Mladý skokan krátkonohý *Pelophylax lessonae* §§, VU, foto P. Hulvová.

Skokan hnědý *Rana temporaria* VU v mokřině u potoka, foto P. Hulvová.

Mladá ropucha obecná *Bufo bufo* §,VU, foto V. Kodet.

V rybníčku žije též pijavka koňská *Haemopsis sanguisuga*, foto P. Hulvová.

